

מסורת הש"ס

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה יח.

עין משפט
נר מצוה

צ"א א מ"י פ"ב מהל'
משנה הלכה ו סמג
עין חו'
ק ב מ"י פ"ב מהל' קידוש
החמה ה' ט:

רבינו חננאל

ואסיקנה גזר דין דייחיד נמי
שאנו נקרא אע"פ עששה
תשובה, תנאי היא, כלומר,
יש מי שאומר והוא ר'
מאיר, שהתשובה מבטלת
אלעזר חולק עליו, פיר'
גרודינ[?] מושב השופט
בן שורש לשפוט, ר'
יצחק אבר לעולם יפה
צעה לאדם בין לפני גזר
דין בין לאחר גזר דין,
ואקשינן גזר דין דעבור
מי מיקרע, והכתיב בבסי
מרעה לבן ירושלים למען
עונן לפני ואחר גזר
דין, ופרקינן כאן בגזר
דין שאין עמו שבועה
[כאן בגזר דין שיש עמו
שבועה דאמי' מניין לגזר
דין שיש עמו שבועה,
שאנו נקרא, שנאמר לכן
נשבועתי לבית עלי אם
יתכפר עון בתי על כוכב
בבית עלי וכל מרבית
אבני אומר וגו', אמר רבה
בבבית ובמנחה אינו מתכפר
אבל מתכפר בדברי תורה,
אבני אומר מתכפר נמי
בגמילות חסדים, רבה
בר נחמני ואבני תרומיהו
מרבית עלי קאחו, וכתבי
בבית עלי וכל מרבית
ביתך ימותו אנשים, כלום
אינם מאריכים שנים יותר
מעשרים, רבה דעסק
בתורה חיה' מ' שנים, אבני
דעסק בתורה ובגמילות
חסדים חיה' שיתין שנים,
ומשפחה אחת היתה
מבית עלי שהיו מתיים בן
י"ח שנה, והלכו ועסקו
בתורה וחיו כול', אמר
משפחה דרב מנין לגזר דין
של צבור שאע"פ שנחתם
מתקרב שנאמר אשר לו
אלהים קרובים אליו וגו',
איני, והכתיב קראתו
בחייתו קרוב, ופירי' הא
דכתיב אשר לו אלקים
קרובים אליו בעצמו, והא
דכתיב קראתו בחייתו
קרוב ביחוד, ואימתי הוא
קרוב ליחוד, בעשרה ימים
שבין ראש השנה ליום
הכיפורים, והיו בעשרת
הימים ויוגף ה' את נבל.
אמר רב כנגד ר' לגימות
שנתן נבל לעבדי דוד,
ובראש שנה כל באי עולם
עוברין לפני כבני מרון,
שנאמר היוצר יחד לבם
המבין אל כל מעשיהם,
הכא תרגמו כבני אימרא
(כבני אימורא) פ' כבני
כבשי העובדים על ידי
מנהג, אמר ר' יוחנן וכולן
נסקרין בסקירה אחת, פיר'
מביט, כל באי עולם מביט
להם בהבטה אחת ומבין
לכל מעשיהם, אמר רב נחמן
בר יצחק תניא להא דר'
יוחנן דתנן כל באי עולם
עוברין לפני כבני מרון,
שנאמר היוצר יחד לבם,
ופירוש היוצר רואה יחד
לבם של כל באי עולם,
מפני הצומות שיש בהן,

כאן קודם גזר דין, צפרק צתרא דנדה (דף ע: ושם) משני נמי
הכי והוא מלי לשנוי כדאמר לכו קצ"ה למלאכי השרת
צפ' מי שממו (צרכות דף כ:) ולא אשא פנים לישראל אני אמרתי
ואכלת ושצעת וצרכת והם דקדקו עד חית עד כנייה ומיהו פנים
אמת שאף לישראל אינו נושא פנים

אלא קודם גזר דין: **כאן** לאחר גזר דין הכא
מרבית ע"י קאתו, רבא חזירו של
אזי לא היה כהן כדמוכח צפ'
הזרוע (חולין דף קלג), והכל רבא
חזירו של רב חסדא וכן משמע נמי
צפרק צתרא דמו"ק (דף כח, ושם)
לדמר כתיב חיי בני ומוזני כל צומתא
תלוא מילתא חיי דלפ"ה אי לאו מולא
מילתא דהא רבא ורב חסדא תרומיהו
ד'יקים גמורים הוו מר מללי ואמי
מיטרא ומר מללי ואמי מיטרא רבא
חיה ארבעין שנין ורב חסדא חיה
תשעין ט' שנין וא"ת מנא ליה דמשום
מולא הוה דלמא משום דרבה אחא
מודעיה עלי וי"ל דלפ"ה אי לאו מולא
הוה מגין עליו זכות תורה וא"ת
דהכא משמע דרבה לא היה לו זכות
של גמילות חסדים והא אמרינן
צפ' חלק (פסחין דף נח:) אמר ליה
אזי לרבה מר הא תורה הא גמילות
חסדים וי"ל דמ"מ אבני עסק טפי
מייניה ט' **על** ניסן מפני הפסח,
אזל על סיון מפני עצרת לא צריך
דעומר הדבר תלוי כדאמר' לעיל
(דף ו:) דמי רב שמעיה עצרת
פעמים חמשה פעמים ששה פעמים
שצעה: **ועל** אלו מפני ר"ה,
מודיעיה מתי מתחיל אלול ועושין
ר"ה ציוס שלשים לאלול בגולה וגם
למחרתו כדמשמע צפ' דצ"ה (דף ה:)
וצפ' כלל מערצין (עירובין דף נט, ושם)
שהיו עושין שני ימים טובים של ר"ה
מספק דלמא עזרוה לאלול מ"מ
אס לא ידעו מתי מתחיל אלול לא
ידעו יום שלשים:

הואיל

מתין בני י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא
ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכול מרבית ביתך ימותו אנשים לכו
ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותה משפחת
רבן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מנין לגזר
דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתיב נחתם עונך לפני אלא
אע"ג שנחתם נקרא שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתיב
דרשו ה' בהמצאו ה'תם ביחיד הכא בצבור ר"ה ליוה"כ ויהי כעשרת הימים
ב' אבוב אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ ויהי כעשרת הימים
ויגף ה' את נבל [י' ימים] מאי עבידתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד
עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד (אמר) רב נחמן אמר רבה בר
אבוב אלו י' ימים שבין ר"ה ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו
כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר
כמעלות בית א"ר מרון (אמר) רב יהודה אמר שמואל כחילות של בית דוד
אמר רבב"ה א"ר יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת אמר ר"ל בר יצחק אף אנן
נמי תנינא היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם מאי קאמר אילימא ה"ק
דברניהו לכולי עלמא ומיחד לבייהו כהרדי והא קא חיוני דלאו הכי
הוא אלא לאו הכי קאמר היוצר רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם:
מתני' על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על
אב מפני התענית על אלול אדר מפני ר"ה על תשרי מפני תענית
המועדות. לאחר

לגרודם. בית וועד שדנים צו נפשות להריגה: **וידיע** שיהיה
נפשו על דבר אחד: זה ירד, מן המטה: זה ילול, מן הוועד:
הפלה שלימה. נמכוון: אביו ורבא מדנים עלי אלו כך שמעתי.
ובשמיטת חולין פרק הזרוע (דף קלג).
ושמא אמו מבית עלי היתה, ויש
גורסין רבא ואביו ומפשי לה צרצה
צר נחמני: ויחיד אימא. מלי לו
דכתיב בהמלאו: כנגד עשרה לגימות.
עשרה עצדים שלה לו דוד כדמפרש
צקרא (ש"א כה) ונמן להם סעודה
אחת לפיכך נתנו לו עשרה ימים:
רב נחמן אמר אלו עשרה ימים כו'.
שהמנין לו הקצ"ה ששבו ולא שצ:
בר"ה כל באי עולם כו' כבני אמרנא.
ככשים שמונין אותן לעשרן ויואזין
זה אחר זה בפסח קטן שאין יכולין
ללכת כאחד: **כמעלות** ציוס מרון.

הדך קר ואין שנים יכולין לילך
זה בלד זה שהמקם עמוק משני ידיו
הדך: ה"ג ורב יהודה אמר שמואל
כחילות של ציוס דוד והדר גרסינן
אמר רבא בר בר חנה כו': **כחילות**
של ציוס דוד, וכבני מרון כבני חילות
של מלך. מרון לשון מרות ואלוהים, וכן
היו מונין אותם יולאים זה אחר זה
צלחם למלחמה: **וכוונ** נסקרין
וכו' ואע"פ שעוברין זה אחר זה:
אף אנו נמי חנינא, דכולן נסקרים
בסקירה אחת מדנקיז תנא דידן
תלמודא למלתיה מהאי קרא היוצר
יחד לבם: **וגימיה** מייחד יו הדדי.
כלבו של זה כך לבו של זה: הכי
קאמר היוצר רואה יחד לבם.
ואקרא דלעיל מיינה קא מהדר השגיה
אל כל יושבי הארץ היוצר אותם
השגיה יחד את לבם: **מתני'** על
ששה חדשים שלוחים יולאים. שקדשו
צ"ד הדסה ע"פ עדים כשראו את
החדש ומודיעים השלוחין לגולה יוס
שקדשוהו אס ציוס שלשים וחדש
שעבר חסר או ציוס ל"א וחדש
שעבר מלא: **מפני** הפסח. והולכין
השלוחין עד הפסח חוץ מן השבתות:
ועל אב מפני הפענית. והולכין
כל שמונת הימים חוץ מן השבת:
על אלול מפני ר"ה. מודיעים מתי
מתחיל אלול ועושין ר"ה ציוס שלשים
לאלול בגולה דרזו שנים אין אלול
מערבז ואע"פ שספק הוא צידם שאל
יעברוהו צ"ד אי אפשר לכן לדעת
ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים
ואס לא ידעו מתי מתחיל אלול לא
ידעו יוס שלשים שלו: **ועל** תשרי
מפני פקנת המועדות. לאחר
שקדשוהו צ"ד למשרי השלוחין יולאין
ליום המחרת והולכין עד מקום
שיכולין להגיע עד החג ומודיעים
אס עיברו צ"ד את אלול ואס לאו
כדי שלא יהא לצס נוקפן ציוה"כ
וסוכות: **פסח** קטן. פסח שני לטמא
ושהיה נדך רחוקה בראשון: **גמ'**
לאמר

אב מפני התענית על אלול אדר מפני ר"ה על תשרי מפני תענית
המועדות. לאחר

א) [לעיל טז, ג] יבמות
קא, א) רבא צ"ל ביה
ע"י מוס' שבת כג: ד"ה
גורא וצדק ע: צתום ד"ה
טעם וכו' ויבמות קא.
אחת על נסוק, ד) וגי'
ע"י רבא, ט) [מרוק כח,]
גורסין רבא ויבמות קא.
למא מלת רבן, ו) ויבמות
מט: קא, ח) [ויבמות מט:
קא, ע"ש, ט) [ויבמות
למא, ו) וגי' ע"י
חזון וכן בראש' וצד
אלפס וע"י פסחין לל:
ועירובין כג: ט) ר"מ
מ"ו, ו) [נלקט כח:]
ח) [נלקט כח:]
מוס' יבמות קא, ד"ה
רבא ומוס' צומות כח,
ד"ה רבא,

תורה אור השלם

1. בפס' מרעה לבן
ירושלם למען תשני
עד מתי תלין בקרבר
מחשבות אונן:
ירמיהו ד יד
2. כי אם תבכין בפתר
ותרבי לך ברית נבתי
עונך לפני נאם אדני' יב
ירמיהו ב כב
3. ולכן נשבועתי לבית
עלי אם יתכפר עון בית
עלי וכל מרבית נבתי
עונך לפני נאם אדני'
עלום: שמואל א ג יד
4. ואיש לא אכרית לך
מעט מןהבית לכלית את
ענין קראדיב את נפשך
וכל מרבית ביתך ימותו
אנשים: שמואל א ב לג
5. כי אם תבכין בפתר
ותרבי לך ברית נבתי
עונך לפני נאם אדני'
אלהים: ירמיהו ב כב
6. כי מי גיר גזר אשר
לו אלהים קרבים אליו
כי אלהינו בכל קראנו
אליו: דברים ד ז
7. דרשו יי בהקצאו
קראתו בחייתו קרוב:
ישעיהו נה ו
8. יהי כעשרת הימים
ויגף יי את נבל ימות:
שמואל א כה לח
9. היוצר יחד לבם המבין
אל כל מעשיהם:
תהלים טו ט

מוסף רש"י

לגרודם. ציון אחד הוא
ליון נפשות (ע"ז טז).
בהמצאו. משמע שאין
מלי כלל עת יבמות קא.
כמעלות בית מרון.
זקופין מלח ומעלה קלה
ומהלכין צה צה אחר זה
ולא שנים יחד (שירובין כב:)